

ban élt. Végre néhány éve megtalálta saját arculatát, és – a Rádióénekkarétól kissé eltérő – repertoárját. A 2005-ös évben be-

mutatta Jeney: Halotti szertartásának teljes, végleges változatát, 2006-ban pedig Kurtág György – az ősbemutatót vezénylő

John Eliot Gardiner szerint elénekelhetetlen – Csüggedés és keserűség dalai című művét. Nem hiszem, hogy ezeket a műveket egy „középszerű” együttes ilyen sikeresen pódiumra vihette volna, ahogy ezt mi tettük a zeneszerzők meglegedésére.

A Nemzeti Énekkar meglehetősen keregett cikk lett itthon, és egyre inkább külföldön is, és van egy, az utóbbi évek során megszerzett igen hűséges közönsége. Nem szeretném, szeretnék, ha egy demagóg felhangú újságcikk tönkretenné ezt az eredményt!

Végül még egy gondolat! Ha Fischer Ádám szíve interjújában a Rádió együtteseieért dobban, vajon miért idézi éppen ő a Magyar Rádió jelenlegi menedzsmentjének álláspontját, mely szerint a Rádióknak nem kötelessége szimfonikus zenekart és énekkart fenntartani?*

Antal Mátyás karmester,
a Nemzeti Énekkar karigazgatója

Új otthonra lelt a Szegedi Szimfonikus Zenekar

Gyüdi Sándor az összevont együttes művészi színvonalának emelésére törekszik

Igazán ünnepi volt ebben az esztendőben augusztus 20-a a Szegedi Szimfonikus Zenekar életében, hiszen ekkor avatták fel az új otthonukat. A város főterén álló, gyönyörű műemléki épületnek Korzó Zeneház lett a neve, s itt nemcsak az irodáknak és a zenekarnak van helye, hanem egy különleges akusztikájú, kamarakonzertezésre alkalmas, kétszáz férőhelyes teremnek is, ahol az együttes művészeinek szólóestjei, portréműsorai, valamint zenei témájú előadások és kerekasztal-beszélgetések kerülhetnek színre. Sajnos, az utóbbi heteknek akad azonban egy szomorú híre is: a két szegedi zenekarból öszre csak egy maradt, a színházi együttes összeolvadt a szimfonikusokkal, és a muzsikások tíz százalékát el kellett bocsátani. Az együttes igazgató-karnagya, Gyüdi Sándor bízik azonban abban, hogy a közös érdek, a közös cél, s ezen túl az értelmes és eredményes közös munka hamar összekovácsolja majd zeneművészeiket.

– A Móra Művelődési Ház – azelőtt katolikus kultúrotthon – volt sokáig, közel négy évtizeden keresztül a Szegedi Szimfonikusok otthona. Most a Széchenyi téren álló Korzó mozi épületét kapták meg, amely korábban a Szegedi Nemzeti Színház próbaterme és ideiglenes játszóhelye volt. Mennyi ideje költözhetek be?

– Elsőként a próbaterem vált munkára alkalmassá: már áprilistól itt dolgoztunk. Májusban költözhetek az irodák, de azóta is folyamatosan vehetjük birtokba a színház újabb helyiségeit, a raktárakat, a társalgót, a szólampróba-termet, a kottatárat és a vendégművész-öltözőt. Teljes elkészülte, amikor a funkcionális elemek ki-

alakítása után a ház esztétikai szempontból is elnyeri végleges formáját, karácsonyra várható.

– A Korzó Zeneház tervezője Tuskó Tibor. Mennyire tudott a zenekar beleszólni az átalakításba, mennyire vette figyelembe a kéréseiket?

– Tuskó Tibor volt a tervezője már annak az ideiglenes átalakításnak is, amelynek során a használaton kívüli moziból a színház próbaterme, és bizonyos előadások számára a játszóhelye lett. Így ő a műemléki épületet nagyon alaposan feltárta, s az átalakítás lehetőségeit és korlátait is egyaránt jól ismerte. Igyekezett az

igényeinket a realitások talaján állva, mégis maximálisan figyelembe venni. Így a nagy előcsarnok boltívekkel tagolt terének felosztásával születtek meg az irodák és társalgó, a karzat vízszintbe hozásával és kettéosztásával pedig a szólampróba-termek jöttek létre. Az önkormányzat által finanszírozott átalakítás lényegében eddig terjedt. Erre a beruházásra épültek rá a zenekar költségvetéséből azok a nagyarányú belsőépítészeti munkálatok, amelyekkel Koczor György Ybl-díjas építész bízott meg. Tervei alapján magas esztétikai minőségű környezet alakult ki, és hiszünk abban, hogy ez a zenei munka igényességére is hatással lesz.

* lásd: Tiszteletjeggyel című írásunkat

– *Az itt kialakított hangversenyerem próbaterem és koncerthelyszín egyben?*

A terem méreteinél fogva nem alkalmas zenekari hangversenyek rendezésére, ezért szimfonikus koncertjeinket, oratórium-hangversenyeinket továbbra is a Szegedi Nemzeti Színház épületében fogjuk játszani. Ugyanakkor az opera- és oratórium-próbákban a kórus elhelyezése céljából meghagyott hat széksor 126 ülőhelyet jelent, emellett a pódiumon – ha nem túlságosan nagy az előadó együttes – a zenekari székekből még vagy nyolcvan helyet alakíthatunk ki. Luxus lenne nem kihasználni, hogy a város főterén, az egyik legszebb műemlék épületben egy kétszáz fős kamaratermet nyertünk...

– *Milyen a hallgatók visszajelzése?*

– Igazi koncert még nem volt az új teremben, hiszen csak augusztus 20-án avattuk. Az ünnepélyes átadáskor természetesen muzikáltunk: Beethoven Háza-avatás-nyitányát és – a nemzeti ünnepre való tekintettel – Szt. István király-nyitányát játszottuk. A közönség nagy élvezettel fogadta a grandiózus hangzásélményt.

– *Milyenek voltak a muzikusok első benyomásai, mennyire elégedettek az akusztikával?*

– Az első benyomások kedvezőek voltak, ami a régi termünk siralmas, csarnokakusztikája után nem is csoda. Voltak olyanok is, akik – a régi után – túl száraznak találták a hangzást, de később elfogadták, hogy nem koncerttermi akusztikát akartunk, mivel a cél az volt, hogy haté-

konyan, alaposan tudjunk dolgozni, azaz minden részlet hallatszódhasson, és ezt egy jól zengő térben nem érhetnénk el. Úgy tűnik, sikerült megtalálni a megfelelő kompromisszumot, a munkára alkalmas, de mégsem stúdió-szerűen barátságatlan, süket akusztikai környezetet.

– *A kamarakonzerteken kívül milyen más programokkal várják itt a közönséget, s ezeknek ki lesz a szervezője, finanszírozója?*

– Véleményem szerint a Korzó Zeneháznak elhelyezkedésénél, esztétikai minőségénél fogva talán kicsit általánosabb értelemben is művészeti, szellemi központtá kell válnia. Mivel azonban erre sem sok szabad esténk, sem apparátusunk nincs, ez elsősorban olyan programokban fog testet ölteni, amelyek a mi berkeinkben eddig is létrejöttek, de nagy küzdelmek árán találtak csak megfelelő helyszínt. Művészeink szólóestjei, portréműsorai, zenei témájú előadások és kerekasztal-beszélgetések eddig hazátlannul bolyongtak a városban, megfelelő körülmények és propaganda híján hatásuk messze alulmúlta értékeiket. Intézményünk annyiban lesz szervezője és finanszírozója ezeknek a programoknak, hogy jól megválogatjuk, mit fogadunk be, az időpontokat a város egyéb zenei eseményeivel egyeztetjük, bizonyos témákat sorozatszerűen összeszerkesztünk, honlapunkon, nyomtatott és e-mailes hírlevelünkön keresztül, a város egyik legforgalmasabb helyén levő plakáthordozó felületeinken való megjelenítéssel e

műsorokat propagáljuk, és természetesen ingyen adjuk a létesítményt, a fűtést/hűtést, valamint a világítást is beleértve.

– *Némi üröm az örömben, hogy hiába az új otthon, a muzikusok száma csökken, az önkormányzat ugyanis már évek óta szerette volna elérni, hogy a városnak ne két, hanem csak egy zenekart kelljen fenntartania. Most júniustól végül megszűntette a színházi együttest, s a tagjait áthelyezte a Szegedi Szimfonikus Zenekar állományába. Így 119 főre nőtt a létszám, amelyet azonban augusztusra 98 tagra kellett csökkenteniük. Milyen szempontok alapján végezte ezt a munkát, s a Szimfonikusok vezetőjeként mennyire ismerte a színházi együttes tagjait?*

– Az egyetlen tisztességes szempont a zenekar szakmai érdeke lehetett. Ez az összlétszám szabta korlátan belül az egyes szolamok létszámának meghatározásával kezdődött. Ebből már következtek a fájdalmas tények, hogy egy-egy szolamban hány kollégától kell megválni. A létszámcsökkentés végrehajtása során összességében végül négy közalkalmazottat kellett felmenteni; közülük hárman nyugdíjasok voltak. Egy kolléga a prémium-évek programba való átlépést választotta, azaz eddigi fizetése 70%-áért eddigi szolgáltatászáma harmadát kell teljesítenie. A további csökkentés lejáró, határozott idejű szerződések meg nem hosszabbításával jött létre; ez összesen hat álláshelyet érintett. A színházi együttesből érkezett új kollégáink többségét már korábban ismertem, hiszen magam is dirigáltam előadásokat a

színház zenekarával, és természetesen kívülről, a hallgatóság soraiból rendszeresen hallottam őket. A csökkentés által érintett szólamokban egyébként meghallgatások voltak, melyeket meghívott külső szakértők is figyelemmel kísértek. Az ő véleményük természetesen csak az adott, egy-szeri teljesítményre vonatkozhatott, így csupán egyetlen faktort jelentett. A szólamvezetők is döntő módon vettek részt „csapatuk” kialakításában.

– *Hogyan tud egységes zenekart kovácsolni a két együttesből, és mikorra látja ennek realitását?*

– Egységes akarattal, jó szellemben dolgozó együttest szeretnék létrehozni a lehető legrövidebb idő alatt. Az eddigi két zenekar ellenérdekeltségének, „túlélési harcának” vége, és minden zeneművésziünk egyaránt a színvonalas művészi teljesítmény elérésében érdekelt. A közös érdek, a közös cél, ezen túl az értelmes és eredményes közös munka hamar összekovácsolja majd zeneművészeinket. Ha lesznek is törésvonalak a társaságon belül, azok nem a korábbi munkahely szerint, inkább a munkához való hozzáállás, a hivatástudat különbözősége miatt alakulhatnak ki. A cél természetesen az, hogy a felelős művészi mentalitás legyen az általános.

– *Mennyire megterhelő ez az új, színházi feladat, és mennyi többletmunkát jelent?*

– Annyival lettünk többen, amennyivel több lesz a munka, azaz egy-egy ember terhelése a szimfonikusoknál eddig szokásosnak megfelelően – azaz közel a szabályok által megengedett maximumhoz – alakul majd.

– *Hogyan választja ki, hogy az operett, musical előadásokban kik kísérjenek?*

– Mindenkinek kell igényes munkát, művészi kihívást jelentő feladatot kapnia, nem lehet senki az alacsonyabb rendűnek elkönnyvelt könnyűműfajba számúzva. A szólamvezetők ezt az útmutatást kapták a beosztások készítéséhez. Természetesen lesz, aki szolgálatszáma nagyobb részét operában, koncerteken, míg más operettben és musicalben teljesíti, de ezek nem lesznek merev határok, és nem az eddigi előélet mentén alakulnak ki.

– *Őn fogja ezeken az estéken is irányítani az együttest, vagy lesz külön karmester?*

– Zenekarunk koncertjein eddig is másoknál több vendég-karmestert foglalkoztatott, hiszen én magam az intézmény vezetése mellett nem dirigálhattam annyit, mint aki teljes energiájával csak karmesteri munkát végez. A színházi produkciókban pedig csupán vendégként vettem részt, általában évadonként egy opera előadásait vezényeltem. A rendszer ezután sem változik: az opera-, operett- és musical-produkciókat a színház három saját karmestere, illetve a teátrum vezetése által felkért vendégek dirigálják, ebbe még beleszólásom sincs.

– *S mikor tudja így kiadni a szabadságokat, hiszen a színházi évad mellett nyáron, a Szabadtéri Játékokon is kell valakinek muzsikálni?*

– Ismétlem: annyival vagyunk többen, amennyi a megnövekedett feladatok ellátásához szükséges, így a szabadság is kiadható. A Szabadtéri Játékok és egyéb nyári felkérések amúgy sem illeszthetők be a közalkalmazotti keretekbe, tehát művészeink szabadságuk idején – ennek megfelelően külön díjazásért – működnek közre.

– *Vaszy Viktor 1969-ben azért harcolt, hogy elérje a város vezetésénél, a színház szervezetéből kiválva, önálló intézményként létrejöjjön a Szegei Szimfonikus Zenekar, hogy ne csak a teátrum előadásain muzsikáljanak, hanem legyen idejük a koncertezésre való felkészülésre. Ehhez képest most az összevonas visszalépés...*

– Vaszy Viktor mérce mindannyiunk számára, ugyanakkor a világ sokat változott három évtized alatt. Ő egy-egy évadban akár húsz opera százhusz előadását is műsorra tűzte, és a színház a kor közízlésének megfelelően nagy sorozatokat játszott operettekből is. Szimfonikus koncertekre ugyanakkor sem igazi igény, sem ezt színvonalasan kielégíteni képes zenekar nem volt. A fejlett operaélet mellett, ha nem is nulláról, de nagyon mélyről kellett a koncertéletet felépítenie. Az általa létrehozott zenekar azóta a hangverseny-repertoár megszólaltatása terén óriásit fejlődött, és az akkor a színház szervezetében meghagyott kis létszámú, szakmai értelemben is gyengécske operett-zenekar mind létszámában, mind színvonalában nagyon megerősödött. A színház ugyanakkor a jövő évadra mindössze huszonhat előadást tervez három operából, ebből egy új bemutató, kettő továbbjátszás. A további színházi kötelezettségeket egy operett és egy kisebb zenés darab jelenti. Ezek az előadászámok nem a szervezeti átalakítás következményei – a helyzet fordított: a kapacitások évek óta kihasználatlanok voltak, és ezt a mai gazdasági helyzetben a fenntartó önkormányzatnak nem lehetett nem észrevenni. A színházat nem hibáztatom a zenés színházi előadások számának csökkenéséért, de évek óta látszott, hogy nem fogja tudni megtartani zenekarát, ha nem látja el feladattal. Vaszyra visszatérve: örökségét elvontabban kell értelmezni, és a mai viszonyokra kell alkalmazni! Ez talán abban foglalható össze, hogy mindent meg kell tennünk a zenei élet gazdagításáért, a művészi színvonal emeléséért, és ezt az adott helyzetnek legjobban megfelelő megoldásokkal kell elérnünk. Visszalépést az jelentene, ha kevesebb előadás jönne létre, vagy a művészi színvonal sérülne. Azt máris kijelenthetjük, hogy nem lesz kevesebb az előadás az új évadban. A minőség fenntartására, sőt emelésére megvan minden esélyünk, és meg is fogunk tenni mindent ennek érdekében!

R. Zs.

